

Motion till riksdagen 2016/17:3561

av **Linda Snecker m.fl. (V)**

med anledning av prop. 2016/17:50 Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft

1 Innehåll

1	Innehåll.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	En fri och tillgänglig forskning.....	2
4	Forskarens villkor inom högskolan.....	3
4.1	Jämställdhet inom högskolan	4
4.2	Trygga villkor för forskare och lärare inom högskolan	5
5	Nordisk forsknings-samverkan.....	6
6	Vikten av långsiktiga basanslag	6
7	Akademiska Hus	7
8	Strategiska områden.....	8
8.1	Välfärdsforskning.....	8
8.2	Arbetslivsforskning	8
8.3	Klimat och miljö.....	8
8.4	Industriforskning	9

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som granskar förutsättningarna för forskare med funktionsnedsättning inom universitet och högskolor samt undersöker vilka åtgärder som krävs för att öka tillgängligheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda införandet av ett mål om att högst hälften av samtliga statligt finansierade forskningsanslag ska gå till män som forskar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör införa en jämställdhetsbonus i lärosätenas basanslag för att främja en jämnare könsfördelning inom forskningen och akademien och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för en förändring i högskoleförordningen i syfte att öka anställningstryggheten för doktorander på så sätt att det sätts en övre tidsgräns om maximalt 24 månader under de senaste fem åren för hur länge någon kan vara tidsbegränsat anställd hos samma arbetsgivare innan anställningen övergår i en reguljär tillsvidareanställning motsvarande vad som regleras i LAS, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur man kan uppnå minskade hyreskostnader för högskolor och universitet som hyr av Akademiska Hus i syfte att frigöra en större andel av lärosätenas budget för forskning och tillkännager detta för regeringen.

3 En fri och tillgänglig forskning

Genom forskning skapas ny kunskap. Denna kunskap är viktig för att utveckla ekonomin, skapa arbetstillfällen, förbättra välfärden och skapa ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Forskning behövs även för att utsätta vårt samhälle för kritisk granskning i syfte att utveckla demokratin, kulturlivet m.m.

Forskarsamhällets frihet att själv formulera och söka svaren på sina vetenskapliga frågeställningar är en viktig princip för forskningspolitiken. Både forskningens kvalitet och nytta är beroende av att politiker inte styr ämnesområde, inriktning, avgränsning, metod osv. Den politiska styrningen bör därför röra sig på en övergripande nivå. Det finns dock tillfällen när samhällsintressena motiverar mer styrda satsningar som på exempelvis klimatteknik eller genusvetenskap.

Lika viktigt är det att dra tydliga rågångar mellan forskning och kommersiella intressen. Den samverkan som högskolan är skyldig att ha med det omgivande samhället, däribland näringslivet, får inte leda till att högskolans forskare frånsäger sig rätten att formulera problem, ställa frågor, välja metoder och publicera forskningsresultat. Donationer och uppdragsforskning får inte ersätta statliga anslag, som är den grundläggande förutsättningen för en oberoende forskning.

Regeringen har lagt fram sin proposition Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (2016/17:50). Vänsterpartiet är positivt till en

sammanhållen forskningspolitik och står bakom ambitionerna om en mer jämställd akademi, förbättrade arbetsvillkor för doktorander och ökade medel till ett antal strategiska områden. I den här motionen lyfter vi ett antal punkter vi menar saknas eller är otillräckliga i regeringens proposition.

4 Forskares villkor inom högskolan

Sveriges högskolor och universitet måste vara en attraktiv arbetsplats för alla. För engagerade administratörer och it-tekniker, för doktoranden med stora drömmar, för den framgångsrika professorn. Detta är både en demokratifråga och en fråga om kvaliteten i den undervisning och forskning som bedrivs vid lärosätena. Då kan våra universitet och högskolor inte genomsyras av patriarkala strukturer och hierarkier. Inte heller kan arbetsvillkoren vid lärosätena präglas av otrygghet, utan de som arbetar där måste erbjudas trygga anställningsförhållanden. Tyvärr finns det vid universiteten och högskolorna problem i båda dessa delar.

En forskares arbete blir lidande om personen i fråga måste oroa sig för sin egen ekonomiska situation. På en arbetsplats med många professioner blir arbetsmiljön inte bra om vissa ständigt oroar sig över sin tjänst. Vänsterpartiet vill att Sveriges högskolor och universitet erbjuder doktorander och forskare trygga och fasta anställningar. Vi har därför länge drivit att utbildningsbidraget för doktorander ska slopas till förmån för tryggare anställningsformer. Det är därför glädjande att regeringen i sin proposition nu föreslår att bidraget ska tas bort. Det är ett viktigt steg för bättre anställningstrygghet för doktorander vid landets universitet och högskolor.

Kunskap är en demokratisk rättighet för alla, oavsett bakgrund. Det innebär att rekryteringen till högskolan måste breddas. Den sociala, könsmässiga och etniska snedrekryteringen har tidigare minskat under några decennier tack vare studiemedel, utbyggnad av högskolan samt fler och nya utbildningar. Enligt en rapport från Universitetskanslersämbetet och SCB (Högskolenybörjare 2013/14 och doktorandnybörjare 2012/13 efter föräldrarnas utbildningsnivå, 2014) ökade dock andelen studenter med högutbildade föräldrar från 33 till 38 procent under perioden 2003–2013. Detta kan visserligen till stor del förklaras med att utbildningsnivån i befolkningen som helhet har ökat med tiden: andelen unga med högutbildade föräldrar ökade från 22 till 25 procent under samma period. Men det är tydligt att det inte längre finns en positiv trend när det gäller rekryteringen till högskolan ur ett klassperspektiv.

Snedrekryteringen påverkar alla nivåer av akademien, och överrepresentationen av studenter med högutbildade föräldrar förstärks dessutom i övergången till forskarutbildningen. Vänsterpartiet har bl.a. föreslagit åtgärder för att bredda lärosätenas rekrytering i motionen Högskolepolitik (2016/17:2961). Det kräver ett aktivt arbete från både stat och lärosätena själva. Ett sådant arbete måste naturligtvis omfatta alla nivåer av akademien.

Möjligheterna ser i dag mycket olika ut för olika människor när det kommer till att arbeta inom akademien. Bakgrund, ekonomiska faktorer, kön och inte minst eventuella funktionsnedsättningar spelar in. Eventuella yttre hinder för människor att arbeta med vad de önskar måste motverkas. Det gäller även inom universitets- och högskolevärlden. I dag är kunskaperna om tillgängligheten för forskare för dåliga. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som granskar förutsättningarna för forskare

med funktionsnedsättning inom universitet och högskolor samt vilka åtgärder som krävs för att öka tillgängligheten. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4.1 Jämställdhet inom högskolan

Drömmen om den akademiska friheten, den fria och kritiska forskningen och ett arbetsliv med högt i tak och långt till dörren smulas ofta sönder snabbt när nyanställda doktorander sätter sin fot innanför universitetens dörrar. Inom akademins ramar är strukturerna ofta hårda och hierarkierna starka. Speciellt när det kommer till jämställdheten. Därför är det glädjande att det finns ett tydligt jämställdhetsfokus i regeringens proposition. Forskningen inom universitet och högskolor kan inte ses i ett vakuum. Att människor ges lika förutsättningar att forska oavsett kön är en förutsättning för en demokratiskt förankrad akademi och för en kvalitetsbaserad forskning där det är kompetens som avgör, inte kön eller vänskapsband.

Vänsterpartiet ser två stora problem på lärosätena i dag som båda tas upp i propositionen. Det handlar dels om frågan om anställningsprocessen – vilka som anställs, hur anställningen går till, på vilka grunder anställs personen och transparensen genom hela processen – dels om frågan om fördelning av forskningsmedel.

Delegationen för jämställdhet i högskolan skriver i sin redovisning ”Jämställdhet i högskolan, ska den nu ordnas en gång för alla?” (2014) att bilden av akademien är nedslående. Det är en organisation präglad av normer och värderingar som bekräftar män som överordnade och där olika villkor råder för kvinnors och mäns meritering och karriärutveckling.

Det finns mycket att göra för att åtgärda ojämställdheten vid Sveriges universitet och högskolor. Studenter väljer utbildningsplatser baserat på stereotypa könsrollsmönster. Professorer är till största delen män och har lättare att avancera på positioner. Forskningsmedel tilldelas mäns excellenscentrum (centrum för att öka den excellenta forskningen), 87,3 procent av strategiska forskningsmedel tilldelas män, kvinnor får 12,7 procent. Olika universitets och högskolors jämställdhetsarbete skiljer sig dessutom åt. Vissa arbetsplatser är framsynta och ambitiösa, andra ser jämställdhet som en icke-fråga.

Som nämns i propositionen har även Statskontoret undersökt hur det ser ut med jämställdhet inom forskningen (Forskningsanslagen ur ett jämställdhetsperspektiv, 2014). I deras rapport framkommer det att inte bara de strategiska forskningsmedlen utan även basanslagen för forskning är ojämställt fördelade. Män tilldelas 61 procent av anslagen men utgör bara 58 procent av forskarna. Den sammanlagda skillnaden motsvarar alltså 3 procentenheter, vilket kan låta marginellt, men det motsvarar i verkligheten drygt 80 miljoner kronor. En stor del av förklaringen till detta är att basanslagen ofta används för att finansiera löner till professorer, där män är klart överrepresenterade. Statskontoret konstaterar även att det i de flesta fall saknas ett medvetet arbete för att förändra situationen.

Universitet och högskolor måste komma till rätta med den snedfördelade anslagstilldelningen. Forskning kan inte längre vara en mansdominerad värld. Regeringen föreslår i sin proposition ett antal viktiga åtgärder för att komma till rätta med allvarliga jämställdhetsproblem inom den akademiska världen, bl.a. konkreta mål för nyrekryteringen av kvinnliga professorer och skärpta krav på en jämställd fördelning av forskningsmedel. Vänsterpartiet vill dock skärpa dessa ytterligare. Regeringen bör

utreda införandet av ett mål om att av samtliga statligt finansierade forskningsanslag ska inte mer än hälften gå till män som forskar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Regeringen bör också införa en jämställdhetsbonus i lärosätenas basanslag för att främja en jämnare könsfördelning inom forskningen och akademien. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4.2 Trygga villkor för forskare och lärare inom högskolan

Osäkra anställningsförhållanden utgör ett stort problem på den svenska arbetsmarknaden och problemet är särskilt stort inom högskolesektorn. Av den senaste årsrapporten från Universitetskanslersämbetet (UKÄ) framgår exempelvis att 31 procent av forskande och undervisande personal inom högskolan har en tidsbegränsad anställning. Tidsbegränsade anställningar (visstidsanställningar) ger arbetstagaren en svagare ställning i arbetsförhållandet och kan därför över tid utgöra ett betydande problem för denne och för möjligheterna att upprätthålla goda arbetsvillkor. Visstidsanställningar kan därtill missbrukas av arbetsgivare genom att olika slags tidsbegränsade anställningsformer varvas och staplas på varandra.

Under föregående riksdagsår beslutade riksdagen, efter förslag från regeringen, om skärpta regler för staplande av visstidsanställningar. Vänsterpartiet ansåg att förslagen var steg i rätt riktning, men att de ändå var otillräckliga, urvattnade och svårtolkade. Förslaget kommer dessutom, enligt Sveriges universitetslärare och forskare (Sulf), inte att ha någon som helst effekt inom universitet och högskolor där staten som arbetsgivare även fortsättningsvis kan runda lagen om anställningsskydd genom att låta en person vara tidsbegränsat anställd med stöd av någon annan reglering än LAS, såsom högskoleförordningen eller anställningsförordningen.

Vänsterpartiet anser att det finns behov av att genomlysa de särskilda tidsbegränsade anställningsformer som är tillåtna inom den statliga sektorn. Men vi har föreslagit att ett första steg är att ta steg framåt genom en förbättrad generell reglering. Regeringen bör vidta åtgärder för en ändring i högskoleförordningen i syfte att öka anställningstryggheten för doktorander på så sätt att det sätts en övre tidsgräns om maximalt 24 månader under de senaste fem åren för hur länge någon kan vara tidsbegränsat anställd hos samma arbetsgivare innan anställningen övergår i en reguljär tillsvidareanställning motsvarande vad som regleras i LAS. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Regeringen har emellertid låtit utreda hur tryggheten för forskare kan förbättras. Den s.k. Forskarkarriärutredningen (SOU 2016:29) har här kommit med flera intressanta förslag, och det är bra att regeringen nu väljer att gå vidare med den. Att doktorander har fått ersättning genom utbildningsbidrag i stället för genom lön som tillsvidareanställda har länge varit ett problem. För Vänsterpartiet är det självklart att den som utför arbete ska vara anställd och ha lön och övriga arbetsvillkor reglerade i kollektivavtal.

En stor fördel med att anställa doktorander redan från första dagen på forskarutbildningen är att det kan leda till en större öppenhet i antagningen. Informationen om lediga platser kommer att spridas till fler, vilket leder till fler kvalificerade sökande. Det kommer förhoppningsvis även att leda till att fler med utomeuropeisk bakgrund och fler från arbetarklassen antas samt att könsfördelningen kan bli jämnare i fler ämnen. Med ett öppnare antagningssystem finns också bättre

möjligheter att bryta beroendeförhållanden mellan doktorander och handledare. För dem som efter examen söker sig utanför högskolevärlden för att arbeta är det också en bättre merit att ha varit anställd. Doktorandanställningar ökar forskarutbildades attraktionskraft på arbetsmarknaden. För en ökad trygghet är det viktigt att det finns finansiering för hela doktorandtiden.

Stipendiefinansiering under forskarutbildningen innebär likaså en rad nackdelar. Doktorander som finansieras med stipendier har inte rätt till inkomstrelaterad ersättning vid sjukdom, föräldraledighet eller arbetslöshet. Försäkringskassan räknar inte heller stipendiefinansierad forskarutbildning som överhoppningsbar tid, och därför har de doktorander som finansieras med stipendier inte någon vilande sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Stipendierna räknas inte som pensionsgrundande inkomst, och lärosätena kan inte heller teckna försäkringar för stipendiater. Stipendier är en förlegad finansieringsform dels på grund av den osunda konkurrens som skapas och den ekonomiska otrygghet det leder till, dels på grund av bristen på regler som gör det lätt att missbruka stipendierna.

Vänsterpartiet anser i likhet med Forskarkarriärutredningen att stipendiefinansiering på sikt bör avskaffas som tillåten finansiering under forskarutbildning. Utredningen har dock även kommit med en rad förslag för att skärpa reglerna för stipendiefinansiering: en tidsgräns för när doktoranderna i stället ska anställas, ett lägsta belopp för stipendiernas nivå samt förbättrade villkor vid sjukdom eller föräldraledighet genom Kammarkollegiets försäkring. Vänsterpartiet har tidigare motionerat om att regeringen bör gå vidare med Forskarkarriärutredningens (SOU 2016:2) förslag om bättre villkor för doktorander med stipendier. Att frågan nu bereds inom Regeringskansliet är därför hoppfullt.

5 Nordisk forskningssamverkan

Vänsterpartiet ser en stor potential i att utveckla det nordiska samarbetet över landsgränserna, inte minst vad gäller forskning. Vi vill utveckla en nordisk samverkan inom regionalpolitiken, framför allt med våra grannländer Norge och Finland. Vi har mycket gemensamt och skulle alla tjäna på att utveckla samarbetet inom ett flertal områden, däribland universitets- och högskolevärlden. Därför vill vi att Sverige tar de initiativ som behövs för att utveckla en regionalpolitisk samverkan mellan de nordiska länderna. Särskilt bör ett djupare samarbete mellan de nordiska ländernas utbildningsväsen etableras. En samverkan på nordisk nivå mellan regionala högskolor kring t.ex. landsbygdsutveckling kan på sikt bidra till att bygga upp nya näringar och stärka småföretag i de regioner som har störst utvecklingsbehov. Detta har Vänsterpartiet lyft i motionen En levande landsbygd (2016/17:2474).

6 Vikten av långsiktiga basanslag

Staten har ett stort ansvar för forskningen, i första hand grundforskning men även tillämpad och behovsmotiverad forskning och utveckling. De offentliga anslagen är viktiga för att säkra grundforskningen och den långsiktiga vetenskapliga kompetensförsörjningen. De är också det bästa sättet att garantera forskningens frihet så

att särintressen inte styr vad det forskas om och vilka forskningsresultaten ska bli. Med offentligt finansierad forskning blir det dessutom naturligt att kräva att forskningsresultaten ska vara fritt tillgängliga.

Sveriges universitets- och högskoleförbund konstaterar i sin rapport Resurser för utbildning och forskning (2014) att universitets- och högskoleforskning både i Sverige och internationellt har ökat som andel av statens utgifter, men trots det finns det problem med tilldelningssystemet så som det ser ut i dag. Flera organisationer, däribland Sveriges universitetslärarförbund och Sveriges förenade studentkårer har tidigare rapporterat om en pågående urholkning av högskolan, där utbildningsanslaget per student i praktiken minskar. Det drabbar kvaliteten för både studenter och lärare, men även för forskningen.

En förutsättning för en självständig akademi med hög kvalitet och kompetens är att resurstilldelningen är långsiktig och förutsägbar samt håller en tillfredsställande nivå. Det är avgörande att lärosätena själva ges möjlighet att lägga upp egna strategier och prioriteringar, och därför är basanslagen centrala. Vänsterpartiet är positivt till de höjda basanslag som föreslås i propositionen.

Systemet för fördelning av forskningsresurser behöver utvecklas. Sverige hör till de länder i världen som avsätter mest offentliga resurser till forskning och utvecklingsarbete. Det är viktigt att dessa medel fördelas på ett genomtänkt sätt. Det är rimligt att medel för forskning fördelas utifrån ett brett spektrum av jämförbara kriterier. Vänsterpartiet ser därför positivt på regeringens förslag om ett nytt styr- och resurstilldelningssystem och håller med om vikten av att detta system är väl förankrat och genomarbetat. Vi vill dock understryka vikten av att inkludera hela högskolesektorn i processen, inte minst yrkesverksamma forskare, unga såväl som mer etablerade och studentrepresentanter.

7 Akademiska Hus

Det statliga bolaget Akademiska Hus har till uppgift att äga, utveckla och förvalta fastigheter vid landets universitet och högskolor. Ungefär 80 procent är statliga hyresgäster; de flesta är lärosäten. Trots att Akademiska Hus ska betraktas som en stödfunktion till högskolesektorn tog regeringen förra året ändå ut en vinst på 6,5 miljarder kronor, förutom den årliga vinstutdelningen på 1,45 miljarder kronor. Lärosäten är myndigheter som befinner sig på samma plats och i samma lokaler under lång tid. Trots detta hyressätter Akademiska Hus lokaler till lärosäten efter en standard som är anpassad för bolag som är utsatta för konkurrens. Lärosätena är inte som vilka bolag som helst, med en verksamhet som enkelt kan välja lokaler på en fri marknad.

Kritiken mot hyressättningen har varit stor. Särskilt lärare och forskare menar att den höga hyressättningen påverkar lärosätens undervisning och forskning eftersom medel går till hyra i stället för till ökad kvalitet. Vänsterpartiet menar att det inte är rimligt att hyreskostnader till Akademiska Hus utgör en så stor del av lärosätenas kostnader som i dag. Ett alternativ vore att vinsten från Akademiska Hus återförs till akademien i form av fria projektbidrag eller liknande. Regeringen bör därför utreda hur ägardirektiven för Akademiska Hus kan ändras eller hur man på annat sätt kan uppnå minskade hyreskostnader för högskolor och universitet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8 Strategiska områden

Vänsterpartiet värnar om den fria forskningen, en oberoende akademi och en statlig politik som inte lägger sig i. Vi står dock inför ett antal samhällsutmaningar som måste lösas för att bibehålla en fungerande välfärd och en hög levnadsstandard. Det finns därför ett särskilt samhällsintresse i att peka ut strategiska områden. Regeringen lyfter fram ett antal sådana satsningar, och Vänsterpartiet står bakom en stor del av vad som skrivs. Inte minst vill vi stryka under vikten av den satsning på forskning och innovation om tillgänglighetsdesign som nämns i propositionen där Vänsterpartiet och regeringen tidigare har kommit överens om ökade anslag till Vinnova. Vi vill dock även tydliggöra vår hållning på ett antal områden utifrån forskningspolitisk samhällsnytta.

8.1 Välfärdsforskning

Genom t.ex. barnomsorgen, skolan, sjukvården, socialtjänsten eller äldreomsorgen kommer de flesta av oss dagligen i kontakt med någon av alla välfärdsinstitutioner. Förutsättningarna och villkoren inom välfärden påverkar oss alla. Oavsett om vi arbetar som personal, är brukare eller anhörig är välfärden en angelägenhet.

En ökad kunskap inom viktiga välfärdsområden ger bättre förutsättningar för kommuner och landsting att bedriva en god verksamhet, och en bättre förvaltnad välfärd ger dessutom en större tillit till den offentliga sektorn. För att ge bättre verktyg för personal att omsätta teoretiska kunskaper i sin yrkesvardag krävs en ökad samverkan mellan forskning och praktik. Delaktigheten från dem som direkt berörs, som brukare och anhöriga, är också central. Men en tillämpad välfärdsforskning kan också leda till en ökad kunskap om samhället i stort. Att regeringen nu föreslår ett tioårigt nationellt forskningsprogram om tillämpad välfärdsforskning är därför mycket angeläget.

8.2 Arbetslivsforskning

Den svenska arbetsmarknaden har under flera decennier genomgått stora förändringar. Det har både påverkat och påverkats av samhällsutvecklingen i stort. Men förändringarna avspeglar sig också direkt i människors liv. Nya kompetenskrav och nya anställningsformer ställer andra krav på både företag och anställda. Kunskaperna om den fysiska arbetsmiljön såväl som om arbetsrelaterad ohälsa, jämställdhet, strukturomvandling och andra viktiga arbetslivsområden måste ständigt öka. Att lösa många av de vardagliga problemen i arbetslivet kräver tvärvetenskaplig forskning i nära samverkan med arbetsmarknadens parter.

Vänsterpartiet menar att arbetslivs- och arbetsmiljöforskningen är av stor vikt för arbetslivets utveckling. Vi ser mycket positivt på att regeringen i sin proposition föreslår ett tioårigt nationellt forskningsprogram om arbetslivsforskning. Vi är också glada över att Vänsterpartiet tidigare kommit överens med regeringen om att i budgeten för 2017 stärka arbetslivsforskningen.

8.3 Klimat och miljö

Vänsterpartiet vill att Sverige ska ligga i framkant vad gäller forskning om förnybar energi och energieffektivisering. Ny teknik och nya innovationer är helt nödvändigt för

att kunna nå målet om 100 procent förnybar energi i Sverige. Vi verkar för att den tekniska kunskap världen behöver för sin utveckling så långt som möjligt ska kunna användas fritt.

Vänsterpartiet är positivt till en ökad energiforskning och satsningar som kan gynna utvecklingen av sol, vindkraft, biogas, vågkraft och andra förnybara energikällor. Även konverteringen från eluppvärmning och fossileldning bör fortsätta. Vi vill se en satsning på teknikutveckling för att minska utsläppen inom industrin samt ökat fokus på energieffektivisering och lagring av energi.

För många privata aktörer är investeringar i miljö- och energiteknik alltför kapitalkrävande och riskabla. Därtill är det privata riskkapitalet inriktat på snabb avkastning, vilket ofta inte är möjligt inom miljötekniken där tidshorizonten är lång. Det finns därför behov av marknadskompletterande finansiering från staten.

Den parlamentariska Miljömålsberedningen har i sin utredning En klimat- och luftvårdsstrategi för Sverige (SOU 2016:47) lämnat en rad förslag på viktiga områden i behov av ytterligare forskning utifrån klimatperspektiv. Den behandlas dock inte i regeringens proposition. Vänsterpartiet menar att det vore olyckligt om det leder till en uppstyckad klimatforskning. Klimatforskningen ska bygga på en sammanhållen politik med helhetsfokus. Ett nationellt forskningsprogram om klimat är därför mycket välkommet. Det är också de satsningar på klimatrelaterad forskning som Vänsterpartiet och regeringen har kommit överens om i budgeten för 2017.

8.4 Industrieforskning

Svensk industrieforskning och utveckling är på ytan stark, men vi är mycket beroende av en handfull globala företags forskning och utveckling (FoU). Det skapar en sårbarhet som t.ex. skulle visa sig om företagen väljer att flytta mer av sin forskning utomlands.

Sverige behöver ställa om till innovationsdriven tillväxt. Det andra gör billigare och ibland bättre måste vi möta med högre kunskapsinnehåll, resurseffektivare produktion samt en produktion av varor och tjänster som utgår från våra samhällsutmaningar. En aktiv industrieforskning och utveckling måste ske i nära relation med branschen. Sådana satsningar bör prioriteras från statligt håll.

I en värld där tillgången på råvaror blir allt knappare och miljöutmaningarna allt större blir innovationer och produkter med högre förädlingsvärde, återvinning och lägre resursförbrukning allt viktigare. Samverkan mellan företag (enskilda och i kluster), universitet, forskningsinstitut och myndigheter är av yttersta vikt för att få en verksamhet som inte bara styrs av kortsiktiga vinstmotiv. Det arbetet kommer att behöva intensifieras och fördjupas, samtidigt som industrin måste tillämpa mer innovationsfrämjande och kretsloppsanpassade arbetssätt.

Vänsterpartiet vill stärka industrieforskningsinstitutens verksamhet med fokus på miljöteknik och innovation inte minst vad gäller demonstrationsanläggningar och testbäddar. Vidareförädling av råvaror från skogs- och gruvindustrin har stor utvecklingspotential och ska vara prioriterat för industrieforskningen. Vi vill också se en satsning på teknikutveckling för att minska utsläppen inom industrin samt ökat fokus på energieffektivisering och lagring av energi. Forskning för en mer jämställd industri ska också prioriteras – vad gäller både rekrytering och arbetsvillkor för dem som redan är inne i branschen. För vidare läsning om Vänsterpartiets syn på industrieforskningen, se motionen En aktiv industripolitik (2016/17:1737).

Linda Snecker (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Karin Rågsjö (V)

Rossana Dinamarca (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)